

Шевчук Наталія Валентинівна
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
natalykneu@ukr.net

Допілко Ольга Вікторівна, Сапільнікова Ольга Олегівна
студентки ЕЕП-406, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
dopilko_olga@ukr.net , oli22ya@ukr.net

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ТА БІЗНЕС-ОДИНИЦЬ

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ УНИВЕРСИТЕТОВ И БИЗНЕС-ЕДИНИЦ

CURRENT TRENDS INTERACTION OF NATIONAL UNIVERSITY AND BUSINESS UNITS

Анотація. У статті досліджено роль освіти в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, розглянуто рейтинг інноваційних економік світу. Розкрито сутність моделі «потрійної спіралі», проаналізовано вітчизняний та закордонний досвід її впровадження. Вказано шляхи вдосконалення взаємодії університетів та бізнес-одиниць.

Аннотация. В статье исследована роль образования в обеспечении конкурентоспособности национальной экономики, рассмотрен рейтинг инновационных экономик мира. Раскрыта сущность модели «тройной спирали», проанализированы отечественный и зарубежный опыт ее внедрения. Указаны пути совершенствования взаимодействия университетов и бизнес-единиц.

Abstract. The role of education in ensuring the competitiveness of the national economy is investigated in the article, innovative economy rating is considered. The essence of the "triple helix" model is examined, domestic and international experiences of its implementation are analyzed. The ways of improving the interaction between universities and business units are offered.

Здатність країни систематично продукувати нові знання виступає детермінантою нарощення її конкурентних переваг у світовому просторі. Це підтверджує рейтинг найбільш інноваційних економік Bloomberg Innovation Index 2017, за результатами якого встановлено, що невід’ємною складовою нарощування інноваційного потенціалу країни є ефективність вищої освіти. Це актуалізує проблематику реформування системи вищої освіти для розвитку знаннево-інноваційного потенціалу держави. Одним із напрямів реформації є створення організаційних умов для безперервної комерціалізації інновацій в галузі освіти, так звана «кооперативна» модель чи модель «потрійної спіралі».

Метою статті є порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження механізму взаємодії ВНЗ – підприємство – держава.

Засновником вищезазначеної моделі є Генрі Іцковіц, який довів, що в нинішньому суспільстві центром інноваційної діяльності є університет, який активно підтримує зв’язки з бізнесом. Вищий навчальний заклад при цьому реалізує не лише загальноприйняті функції (освітню, науково-дослідну, інноваційну), але й підприємницьку, яка полягає у здійсненні комерціалізації його власних наукових розробок [1]. Зазначені наукові доробки сприяли трансформації класичних університетів до підприємницького, який здатний відігравати вирішальну роль у регіональних та національних інноваційних системах інтелектуальних економік розвинених країн.

Імплементация такого досвіду до умов України свідчить про її неготовність до отримання переваг такої взаємодії, що зумовлено наявністю ряду невирішених проблем:

- неможливість ВНЗ пристосуватися до змін ринкової економіки;
- зменшення рівня якості освіти;
- втрата довіри українських роботодавців до випускників ВНЗ через невідповідність кваліфікаційних вимог до наявних дипломів про освіту;
- неконкурентоспроможність освітніх закладів на глобальному ринку;
- застаріла інформаційно-технічна база університетів;
- відсутність законодавчої підтримки для розвитку підприємницьких університетів.

Вищезазначене актуалізує пріоритетність вдосконалення вітчизняної системи вищої освіти на основі ефективного механізму співпраці між університетами, бізнесом та державою, що збільшить ефективність освітньої діяльності та створить шляхи проведення технологій у виробництво, комерціалізувати знання загалом.

Як приклад стійкої та налагодженої взаємодії держави, приватних корпорацій та закладів освіти є Південна Корея, яка очолила рейтинг інноваційних економік Bloomberg Innovation Index 2017 [4]. Вона знаходиться в топ 5-ти рейтингу забезпеченості високими технологіями, вищою освітою та концентрацією досліджень. Щороку там збільшується частка НДДКР, здійснюваних малими й середніми компаніями у взаємозв'язку з іншими сторонами інноваційного процесу. Головними партнерами малих фірм, які впроваджують інновації, є університети (38,9% проектів), національні лабораторії (20%), національні акціонерні товариства (35,2%) й закордонні компанії (5,9%). На державному рівні в Південній Кореї утворилося власне Міністерство економіки знань (Knowledge Economy Ministry), яке увібрало в себе притаманні функції уже наявних до того часу Міністерства інформатики й комунікацій, Міністерства науки й технологій, Міністерства торгівлі, промисловості й енергетики. Також у країні була опрацьована та чітко кластеризована система підтримки технологічного підприємництва. В кожному кластері є свій лідируючий університет, який стає центром усієї науково-технологічної активності, є свої технопарки, інкубатори й інші площадки для підтримки стартапів [2]. Досвід Південної Кореї свідчить, що її інноваційний потенціал ґрунтується на розвиненій освітній базі: у 1988 році вона посідала 37 місце в рейтингу інноваційних економік, а менш, ніж через 30 років, у 2015 році вона очолила цей рейтинг і продовжує утримувати свої позиції.

У вищезазначеному рейтингу Україна посіла всього лише 42 місце у 2017 році, опустившись на один щабель нижче, порівняно із 2016 роком. Поки що українські вищі навчальні заклади неспроможні надавати релевантні навички, але представники бізнесу все ж не втрачають надію і намагаються встановити професійний зв'язок зі студентами та випускниками (рис.1). Програми стажування серед соціально відповідальних роботодавців України – найбільш поширений спосіб підготувати студентів до реального робочого ритму. Утім, задля залучення амбітної й талановитої молоді до робочого процесу компанії не обмежуються лише пропозиціями стажування: на базі освітніх закладів започатковують освітні проекти, створюють лабораторії, проводять конкурси та бізнес-ігри, надають стипендії.

Рис. 1. Види взаємодії бізнесу із студентами ВНЗ в Україні [3]

Загалом рівень співпраці підприємств ключових українських індустрій із закладами вищої освіти у сфері підготовки кадрів залишається стабільно низьким, що, своєю чергою, негативно впливає на показники діяльності компаній, що підтверджують статистичні дані, систематизовані у табл. 1.

Таблиця 1

АКТИВНІСТЬ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ ІЗ СТУДЕНТАМИ ВНЗ

Компанія	Активні із студентами	Привабливі роботодавці
Дарниця	7%	21,5%
МХП	11%	13,7%
Luxoft	15,2%	13,9%
Артеріум	29%	32,9%
Global logic	14,9%	14,9%
Філіп Моріс Україна	16,4%	8,7%
Мрія	5,6%	6%

Джерело: Дослідження Центру «Розвиток КСВ»: «Бренд роботодавця очима студентів: як привабити покоління Y» [3]

Загалом, незважаючи на те, що деякі компанії намагаються побудувати діалог з університетами і утворити канал постачання необхідних професійних кадрів для своєї діяльності, рівень активності такого нечастого співробітництва досить низький, бо у цьому беруть участь лише близько 30% загальної кількості студентів здебільшого з провідних університетів. Більшість вищих навчальних закладів використовують традиційну концепцію студентської мобільності, тобто надання студентам можливості стажуватися або короткостроково працювати на базі підприємств. Інші ж можливості співробітництва, такі як спільні наукові розробки, комерціалізація їх, планування навчального плану, сприяння підприємницьким ініціативам, не поширені, а це, в свою чергу, не дає змоги відтворити повну картину потреб бізнес-середовища.

Незважаючи на наявність значного наукового потенціалу та досвід створення технологічно складної продукції, Україна з року в рік втрачає свої позиції на ринках високотехнологічних товарів і послуг. Це обумовлено здебільшого слабким співробітництвом університетів та бізнесу в інноваційному процесі. Про важливість такого співробітництва свідчить те, що воно знайшло відображення в індикаторах конкурентоспроможності країн.

Для України потрібно зважати не лише на досвід передових інноваційних країн світу, а й пристосовувати їх рішення відповідно до реалій та особливостей власного потенціалу. Це потребує докорінної трансформації досвіду радянських часів, за яких університети готували фахівців відповідно до державного замовлення. Сучасні умови постіндустріальної економіки вимагають постійних контактів університетів з бізнесом для надання можливостей обміну знаннями студентів та отримання досвіду роботи на підприємствах. Університетам потрібно періодично оновлювати свої навчальні програми, беручи до уваги запити роботодавців, адже кінцева мета будь-якого університету це подальше працевлаштування випускників ВНЗ.

Література

1. *Ицкович Г.* Тройная спираль. Университеты – предприятия – государство. Инновации в действии: монография; пер. с англ. / под ред. А.Ф. Уварова. – Томск: Том. гос. ун-т систем упр. и радиоэлектроники, 2010. – 237 с.

2. Секрет інноваційного прориву Південної Кореї: досвід для України [Електронний ресурс] / В. Ткаченко// Укрінформ. – 2017. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/2184059-sekret-innovatsijnogo-prorivu-pivdennoi-korei-dosvid-dla-ukraini.html>

3. Університети та бізнес: міжнародний досвід співпраці та перспективи для України [Електронний ресурс] / В. Поکیدіна// Ціна держави. – 2016. – Режим доступу: <http://cost.ua/news/421-college-business-cooperation>

4. Bloomberg Innovation Index 2017 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-17/sweden-gains-south-korea-reigns-as-world-s-most-innovative-economies>

УДК 330.341

Шергіна Лідія Антонівна

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
shergina60@mail.ru

Шитова Євгенія Сергіївна

студентка факультету економіки та управління,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
shitova.jenya091197@gmail.com

ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТІВ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА СЕРЕД СТУДЕНТІВ

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ УНИВЕРСИТЕТОВ И ПУТИ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА СРЕДИ СТУДЕНТОВ

THE ENTREPRENEURIAL POTENTIAL OF UNIVERSITIES AND THE DEVELOPMENT OF INNOVATE ENTREPRENEURSHIP AMONG STUDENTS

Анотація. Створення мережі академічних бізнес-інкубаторів як перспектива розвитку освітніх програм в галузі інноваційного підприємництва.